

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Фізичної терапії та ерготерапії

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор (перший проректор)

« _____ » _____ 20 _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 11 Фізична терапія в травматології

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 227 Терапія та реабілітація

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) 227.1 Фізична терапія

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет управління фізичною культурою та спортом

(найменування інституту, факультету)

мова навчання українська

2023 рік

Робоча програма «Фізична терапія в травматології» для студентів

(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 227 Терапія та реабілітація

освітня програма (спеціалізація) Фізична реабілітація (227.1 Фізична терапія)

(назва освітньої програми (спеціалізації))

«31» серпня, 2023 року – 15 с.

Розробники: Сидорин В.О. ст. викл.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії

(найменування кафедри)

«31» серпня 2023 року _____

(підпис)

(Ковальова О.В.)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету управління фізичною культурою та спортом

(найменування факультету)

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

«31» серпня 2023 року Голова _____

(підпис)

(Пуцина І.В.)

(прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми* _____

« » _____ 20 року Керівник групи _____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

*Якщо дисципліна викладається невідпусковою кафедрою

НУ «Запорізька
політехніка 2023 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>22 – Охорона здоров'я</u> (шифр і найменування)	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) <u>227 Терапія та реабілітація, 227.1</u> <u>Фізична терапія</u> (код і найменування)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>не передбачено навчальним планом</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		2-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,4	Освітній ступінь: Другий (магістерський)	30 год.	–
		Практичні, семінарські	
		14 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		76 год.	–
Індивідуальні завдання:			
–			
Вид контролю: екзамен			

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/1,7

для заочної форми навчання –

1. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фізична терапія в травматології» є підготовка фахівців напряму підготовки 227 «Терапія та реабілітація» за освітньо-кваліфікаційним другим (магістерським) рівнем спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, а сама здатності до застосування у професійній діяльності сучасних засад фізичної терапії в травматології. Забезпечити здобувачів вищої освіти необхідним рівнем теоретичних і методичних знань про раціональні методи і засоби їх професійної діяльності, розкрити структуру і зміст цієї діяльності, умови успішної реалізації освітніх, виховних і оздоровчих завдань в процесі фізичної реабілітації.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення сучасних методів і засобів фізичної терапії, які застосовуються у травматології, котрі сприяють найбільш повному відновленню втрачених функцій організму пацієнта, або частковому відновленню або компенсації порушеної чи втраченої функції.

Основні завдання вивчення дисципліни:

1. Надати знання про основні види травм, основні патологічні процеси при травмах, їх клінічну картину.

2. Надати знання та сформувані навички застосування фізикальних, мануальних та інструментальних методів дослідження при травмах і захворюваннях ОРА, вміння інтерпретувати отримані результати реабілітаційного обстеження в рамках фахових компетенцій фізичного терапевта.

3. Описати теоретичні і методологічні основи застосування комплексу засобів та методів фізичної реабілітації/терапії для відновлення здоров'я і працездатності осіб з травмами ОРА, спрямованих на покращення діяльності опорно-м'язової системи та організму в цілому, координації, збільшення сили м'язів і вправності рухів, відновлення або компенсацію функцій.

4. Надати знання та сформувані навички здійснювати динамічне спостереження, моніторинг стану здоров'я під час виконання програм фізичної реабілітації/терапії, оцінювати їх результати у осіб з травмами ОРА.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати **загальні компетентності:**

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

фахові компетентності:

СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

СК 02. Здатність клінічно мислити, планувати терапію, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи доказової практики (Evidence-based practice), аналізувати та інтерпретувати результати, вносити корективи до розробленої програми фізичної терапії або ерготерапії чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану.

СКфт 01. Здатність розуміти клінічний та реабілітаційний діагноз пацієнта/клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

СКфт 02. Здатність обстежувати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією за допомогою стандартизованих та нестандартизованих інструментів оцінювання, визначати фізичний розвиток та фізичний стан.

СКфт 03. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

ПРН 02. Уміти вибирати і аналізувати інформацію про стан пацієнта.

ПРН 05. Проводити опитування (суб'єктивне обстеження) пацієнта/клієнта для визначення порушень функції, активності та участі.

ПРН 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний інструментарій.

ПРН 09. Встановлювати цілі втручання.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фізичної реабілітації в травматології при травмах опорно-рухового апарату.

Тема 1. Травма і травматична хвороба. Основні поняття. Основні патологічні прояви.

Загальне поняття про травму і травматичну хворобу. Види клінічних проявів травматичної хвороби. Характер патологічних змін, які відбуваються в організмі постраждалого в процесі протікання основних етапів травматичної хвороби.

Тема 2. Травми та захворювання опорно-рухового апарату. Основні патологічні процеси.

Травми опорно-рухового апарату. Основні патологічні процеси. Загальне поняття про травму. Механізм виникнення травми. Можливі наслідки травмування елементів опорно-рухового апарату людини. Особливості розвитку патологічних процесів.

Тема 3. Загальна характеристика сучасних засобів фізичної реабілітації в травматології.

Загальна інформація про основні та допоміжні засоби, які найчастіше практично застосовуються для фізичної реабілітації постраждалих осіб у випадках отримання ними тих чи інших травм опорно-рухового апарату.

Тема 4. Артросиндесмологія. Особливості травм, ушкоджень суглобів.

Характеристика анатомічного стану та фізіологічних особливостей функціонування різних типів суглобів в організмі людини. Види травм, патологічних змін суглобів. Особливості застосування реабілітаційних засобів, які спрямовані на відновлення стану суглобів, що постраждали внаслідок травмування або пошкоджень.

Тема 5. Фізична реабілітація при пошкодженнях суглобів.

Описання основних засобів фізичної реабілітації, які найчастіше застосовуються з метою відновлення функціонального стану ушкоджених суглобів. Особливості застосування цих засобів в залежності від віку постраждалого. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Тема 6. Фізична реабілітація при переломах довгих трубчастих кісток.

Характеристика анатомічних і фізіологічних особливостей довгих трубчастих кісток людини. Основні особливості методів фізичної реабілітації, які найчастіше застосовуються при переломах довгих трубчастих кісток. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Тема 7. Фізична реабілітація при переломах кісток верхнього плечевого поясу.

Характеристика анатомічних і фізіологічних особливостей кісток верхнього плечевого поясу людини. Основні особливості методів фізичної реабілітації, які найчастіше застосовуються в практичній медицині при переломах кісток верхнього плечевого поясу. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Тема 8. Фізична реабілітація при переломах кісток нижніх кінцівок.

Характеристика анатомічних і фізіологічних особливостей кісток нижніх кінцівок людини. Основні особливості методів фізичної реабілітації, які найчастіше застосовуються при переломах кісток нижніх кінцівок. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Змістовний модуль 2. Фізична реабілітація при травмах опорно-рухового апарату у дітей. Загальні аспекти фізичної реабілітації при травмах у спортсменів.

Тема 9. Особливості фізичної реабілітації при травмах опорно-рухового апарату у дітей.

Характерні особливості процесу консолідації уламків кісток при переломах у дітей та особливості протікання найбільш поширених травм опорно-рухового апарату в дитячому віці. Особливості застосування програм фізичної реабілітації для дітей і підлітків. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Тема 10. Особливості масажу при травмах опорно-рухового апарату у дітей. Методики масажу, що застосовуються в ході реалізації реабілітаційних програм для дітей і підлітків при травмах та захворюваннях у них органів опорно-рухового апарату.

Тема 11. Фізична реабілітація при пошкодженнях хребта.

Анатомічна будова і нормальний фізіологічний стан, основні функції хребта в нормі. Найбільш розповсюджені види пошкодження хребта та його складових частин. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Тема 12. Фізична реабілітація при переломах кісток тазу.

Анатомічна будова і нормальний фізіологічний стан тазу, основні функції тазу в нормі. Найбільш розповсюджені види пошкодження кісток тазу. Особливості фізичної реабілітації постраждалих з пошкодженнями тазу. Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

Тема 13. Фізична реабілітація при щелепно-лицевих травмах.

Анатомічні особливості будови кісток лицевого черепа та можливі наслідки їх пошкодження. Основні заходи фізичної реабілітації постраждалих з пошкодженнями кісток і м'яких тканин щелепно-лицевої області та особливості застосування цих заходів.

Тема 14. Фізична реабілітація при політравмах.

Загальні відомості про травму і політравму. Класифікація, етіологія та статистика. Клінічні аспекти травматичних пошкоджень. Загальні принципи фізичної терапії при комбінованій політравмі. Патогенез та ускладнення при політравмі ОРА. Обстеження амплітуди рухів, сили м'язів, функціональних можливостей при політравмі ОРА. Фізична терапія хворих з множинними переломами, поєднаними з пошкодженнями.

Тема 15. Сучасні тенденції фізичної реабілітації при травмах у професійному спорті.

Характер травм опорно-рухового апарату у спортсменів. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при травмах ОРА.

Показання та протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Завдання фізичної терапії в залежності від періоду (імобілізаційний, постімобілізаційний, відновний) та методу лікування травматологічних хворих.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фізичної реабілітації в травматології при травмах опорно-рухового апарату.													
Тема 1. Травма і травматична хвороба. Основні поняття. Основні патологічні прояви	7	2				5							
Тема 2. Травми та захворювання опорно-рухового апарату. Основні патологічні процеси	7	2				5							
Тема 3. Загальна характеристика сучасних засобів фізичної реабілітації в травматології	9	2	2			5							
Тема 4. Артро-синдесмологія. Особливості травм, ушкоджень суглобів	7	2				5							
Тема 5. Фізична реабілітація при пошкодженнях суглобів	9	2	2			5							
Тема 6. Фізична реабілітація при переломах довгих трубчастих кісток	8	2				6							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 7. Фізична реабілітація при переломах кісток верхнього плечевого поясу	9	2	2			5						
Тема 8. Фізична реабілітація при переломах кісток нижніх кінцівок	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 1	65	16	8			41						
Змістовий модуль 2. Фізична реабілітація при травмах опорно-рухового апарату у дітей. Загальні аспекти фізичної реабілітації при травмах у спортсменів.												
Тема 9. Особливості фізичної реабілітації при травмах опорно-рухового апарату у дітей	8	2				6						
Тема 10. Особливості лікувального масажу при травмах опорно-рухового апарату у дітей	6	2				4						
Тема 11. Фізична реабілітація при пошкодженнях хребта	8	2	2			4						
Тема 12. Фізична реабілітація при переломах кісток тазу	9	2	2			5						
Тема 13. Фізична реабілітація при щелепно-лицевих травмах	8	2				6						
Тема 14. Фізична реабілітація при політравмах	7	2				5						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 15. Сучасні тенденції фізичної реабілітації при травмах у професійному спорті	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 2	55	14	6			35						
Усього годин	120	30	14			76						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методика реабілітаційного обстеження осіб травматологічного профілю при травмах опорно-рухового апарату.	2
2	Особливості фізичної реабілітації при ураженнях плечового суглобу.	2
3	Особливості фізичної реабілітації при переломах плечової кістки.	2
4	Особливості фізичної реабілітації при ушкодженнях кісток передпліччя.	2
5	Особливості фізичної реабілітації при ушкодженнях стегна.	2
6	Особливості фізичної реабілітації ураженнях при колінного суглобу.	2
7	Особливості фізичної реабілітації при переломах хребта.	2
	Разом	14

5. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Метою СРС є системне і послідовне засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів вищої освіти навичок самостійного набуття та поглиблення знань, розвиток професійної компетенції.

Під час вивчення навчальної дисципліни виокремлюють такі види самостійного учіння здобувача освіти:

- ✓ слухання лекцій, виконання практичних робіт;
- ✓ відпрацювання тем лекцій;
- ✓ підготовка до модульного контролю та екзамену;
- ✓ робота з літературою та ін.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1, 2	Травма і травматична хвороба. Основні поняття. Основні патологічні прояви. Травми та захворювання опорно-рухового апарату. Основні патологічні процеси	10
3	Загальна характеристика сучасних засобів фізичної реабілітації в травматології	5
4	Артросиндесмологія. Особливості травм, ушкоджень суглобів	5
5	Фізична реабілітація при пошкодженнях суглобів	5
6	Фізична реабілітація при переломах довгих трубчастих кісток	6
7	Фізична реабілітація при переломах кісток верхнього плечевого поясу	5
8	Фізична реабілітація при переломах кісток нижніх кінцівок	5
9	Особливості фізичної реабілітації при травмах опорно-рухового апарату у дітей	6
10	Особливості лікувального масажу при травмах опорно-рухового апарату у дітей	4
11	Фізична реабілітація при пошкодженнях хребта	4
12	Фізична реабілітація при переломах кісток тазу	5
13	Фізична реабілітація при щелепно-лицевих травмах	6
14	Фізична реабілітація при політравмах	5
15	Сучасні тенденції фізичної реабілітації при травмах у професійному спорті	5
	Разом	76

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових пояснень, роз'яснень;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через зображення (схеми, графіки, презентації, таблиці, діаграми, відеоролики);
- практична робота – для використання набутих знань лекційного матеріалу у розв'язанні семестрових практичних завдань;

- метод дистанційного навчання інформаційних технологій – для використання онлайн ресурсів, платформи, такі як: Zoom, Moodle та інші; програмами, конструкторами тестів і т.п.
- відеоконференції в форматі лекцій або практичних занять; онлайн дискусії;
- індивідуальне і групове консультування. Викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання.

8. Очікувані результати навчання з дисципліни

1. Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.

2. Вміти визначити ефективні підходи до вибору необхідної методики застосування терапевтичних властивостей фізичних вправ, встановлення цілей лікування з пацієнтами для зменшення фізичного болю, зміцнення м'язів, покращення кардіоторакальної, кардіоваскулярної та респіраторної функцій, відновлення рухливості суглобів, покращення рівноваги та координації рухів.

3. Вміти продемонструвати знання й уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів, технічних умов тощо, уміння вносити рекомендації до введення нових чи зміни існуючих вимог до якості.

4. Знати основні види травм і захворювань опорно-рухового апарату, основні патологічні процеси при травмах опорно-рухового апарату, їх клінічну картину.

5. Застосовувати у практичній діяльності фізикальні, мануальні та інструментальні методи дослідження при травмах опорно-рухового апарату, вміти проводити реабілітаційне обстеження осіб з травмами опорно-рухового апарату, оцінювати та інтерпретувати отримані результати реабілітаційного обстеження.

6. Володіти теоретичними і методологічними основами раціонального застосування засобів та методів фізичної реабілітації/терапії для успішного відновлення здоров'я і працездатності осіб з травмами опорно-рухового апарату.

9. Засоби оцінювання

1. Порядок організації поточного та підсумкового оцінювання знань здобувачів вищої освіти з поточного, модульного контролю: проводиться на практичних заняттях у вигляді підготовки та захисту презентацій, усного опитування, використання тестових завдань.

2. Перелік навчальних питань, які здобувач освіти зобов'язаний виконати під час проведення поточного, модульного контролю. При зарахованому виконанні програми по всім модулям здобувач освіти отримує допуск на успішне складання семестрового екзамену.

10. Критерії оцінювання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по їх завершенню. Оцінка успішності здобувача вищої освіти з дисципліни є

рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як сума балів за поточний контроль знань і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

Форми контролю знань здобувачів освіти:

- поточний;
- рубіжний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль теоретичних знань протягом семестру включає оцінку за роботу на лекційних, практичних заняттях та за виконання самостійної роботи. Позитивною вважається міні оцінка від 60 до максимум 100 балів.

Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу освіти, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку. Якщо здобувач освіти успішно та своєчасно виконав передбачені в модулі всі види навчальної роботи (з позитивними за національною шкалою оцінками), то він допускається до складання семестрового екзамену.

На екзамені здобувач вищої освіти може ще отримати додаткові бали під час співбесіди за опрацьованими питаннями 1-го та 2-го змістовних модулів.

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовний модуль №1				Змістовний модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Підручники та навчальні посібники;
2. Конспект лекцій з дисципліни;
3. Мультимедійні презентації для проведення лекцій;
4. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях;
5. Тестові контрольні питання для поточного контролю знань;
6. Методичні вказівки до виконання практичних робіт із навчальної дисципліни «Фізична терапія в травматології» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою 227.1 «Фізична терапія», спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», денної форми навчання.

12. Рекомендована література

Базова

1. Афанасьєв С. М. Профілактика первинної інвалідності внаслідок захворювань і травм опорно-рухового апарату засобами фізичної реабілітації. Дніпро : Журфонд, 2017. 258 с.
2. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д. В. Вакуленко та ін.; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 372 с.
3. Герцик А. М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. Львів : ЛДУФК, 2018. 387 с.
4. Фізична терапія та ерготерапія в травматології та ортопедії : метод. вказ. до проведення практи. занять магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, Т. М. Павлова, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. 56 с.
5. Травматологія та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г. Г., Бур'янова О. А., Климовицького В. Г. – Вінниця: Нова Книга, 2014. 416 с.
6. Мухін В. М. Фізична реабілітація в травматології : монографія. Львів : ЛДУФК, 2015. 428 с.
7. Мухін В. М. Фізична реабілітація пр. пошкодженнях опорно-рухового апарату : монографія. Львів : ЛДУФК, 2016. 398 с.

Допоміжна

9. Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г. Г., Бур'янова О. А., Климовицького В. Г. Вінниця: Нова Книга, 2014. 416 с.
10. Михалюк Є. Л., Резніченко Ю. Г. Особливості фізичної реабілітації в педіатрії : підручник. Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. 163 с.
11. Пархотик І. І. Фізична реабілітація при травмах верхніх кінцівок. Київ: Олімпійська література, 2007. 279 с.

12. Дитяча травматологія: практичний посібник / за загальною редакцією професора О. В. Дольницького, професора Д. Ю. Кривчені, професора М. Є. Поліщука. – К.: Книга плюс, 2006. 470 с.
13. Христова Т. Є., Суханова Г. П. Основи лікувальної фізичної культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2015. 172 с.
14. Григус І. М. Реабілітаційне обстеження та визначення стану здоров'я. Рівне: 2013. 72 с.
15. Григус І. М., Нагорна О. Б., Горчак В. В. Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта : навч. посіб. Рівне: 2017. 128 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Електронний каталог ЛДУФК імені Івана Боберського. URL: <https://3w.ldufk.edu.ua/>
2. Електронний репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
3. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics (ICD-11 MMS) 2018 version. URL: <https://icd.who.int/browse11/l-m/en>.
4. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) URL: <http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>.
5. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>
6. <https://ucpwheels.org/>
7. <https://www.wcpt.org/>
8. <https://www.pedro.org.au/>
9. <https://www.cochranelibrary.com/>
10. <http://www.clinicalevidence.com>
11. <https://www.nice.org.uk/>
12. <https://physrehab.org.ua/uk/resource>